

Obsah

Predhovor	5
Úvod (J. Cach)	7
Prvá časť	
ŠKOLA A PEDAGOGICKÉ MYSLENIE V PRVOTNOPOSPOLNEJ, OTROKÁRSKEJ A FEUDÁLNEJ SPOLOČNOSTI	13
I. kapitola	
Výchova v prvotnopospolnej spoločnosti (J. Schubert)	15
1. Výchova v období čriedového života	16
2. Výchova v období roľníckej civilizácie a rodového zriadenia	17
3. Výchova na sklonku rodového zriadenia a v období vojenskej demokracie	20
II. kapitola	
Výchova, vzdelávanie, školstvo a začiatky pedagogickej teórie v období otrokárskej spoločnosti (J. Schubert)	22
1. Výchova a vzdelávanie v mimoeurópskych despóciách	22
2. Výchova, školstvo a pedagogické názory v starovekom Grécku	29
3. Výchova, školstvo a pedagogické myslenie v starom Ríme	42
III. kapitola	
Výchova, vzdelávanie a školstvo vo feudálnej spoločnosti (J. Schubert)	51
1. Cirkevné školstvo v ranom feudalizme	51
2. Prvé zásahy do monopolu cirkvi na výchovu a pokusy o sekularizáciu školstva	55
3. Pedagogické myslenie v ranom feudalizme	60
IV. kapitola	
Výchova, vzdelávanie, školstvo a pedagogické myslenie v období renesančného humanizmu, reformácie a protireformácie (T. Srogoň, J. Mátej)	62
1. Pedagogické názory v období renesančného humanizmu (T. Srogoň)	62
2. Humanizmus v českých krajinách a na Slovensku a jeho vplyv na školu a výchovu (T. Srogoň)	69

3. Školstvo a výchova v období reformácie a protireformácie (T. Srogoň)	75
4. Školstvo a pedagogické myslenie v Rusku v 15.—17. storočí (J. Mátej)	83

Druhá časť

ŠKOLA A PEDAGOGIKA V OBDOBÍ VZNIKU A ROZVOJA KAPITALIZMU	85
---	----

V. kapitola

Pedagogika J. A. Komenského (J. Cach)	87
1. Životné osudy a dielo	87
2. Pedagogická sústava J. A. Komenského	95
3. Zakladateľ novodobej didaktiky	98
4. Hodnotenie pedagogického diela J. A. Komenského	101

VI. kapitola

Pedagogika v období buržoáznych revolúcií (od druhej polovice 17. storočia do konca prvej polovice 19. storočia) (J. Mátej)	104
1. Pedagogické názory J. Locka	105
2. Pedagogický systém J. J. Rousseaua	107
3. Pedagogické názory francúzskych filozofov materialistov 18. storočia	110
4. Pedagogický systém J. H. Pestalozziho	113
5. Pedagogický systém J. F. Herbarta	117
6. Pedagogické názory F. Fröbla	120
7. Pedagogické názory F. A. W. Diesterwega	122

VII. kapitola

Školstvo a pedagogika v Rusku v 18. a 19. storočí (J. Mátej, T. Srogoň)	126
1. Rozvoj školstva a pedagogického myslenia v Rusku v 18. storočí	126
2. Školstvo a pedagogické myslenie v Rusku v 19. storočí	129
3. Ruskí revoluční demokrati a ich názory na výchovu	132
4. Pedagogické náhľady K. D. Ušinského	138
5. Pedagogické názory L. N. Tolstého	142

VIII. kapitola

Školstvo a pedagogické myslenie v českých krajinách a na Slovensku v období rozvoja manufaktúrnej výroby a začiatkov priemyselnej výroby (od polovice 18. storočia do polovice 19. storočia) (J. Cach, J. Schubert, T. Srogoň)	147
1. Školské reformy v rakúskych krajinách (J. Cach)	147
2. Školské reformy v Uhorsku (J. Schubert)	152
3. Školstvo za českého národného obrodenia (J. Cach)	157
4. Školstvo za slovenského národného obrodenia (J. Schubert)	161
5. Česká pedagogika (J. Cach)	165
6. Slovenská pedagogika (T. Srogoň)	167

IX. kapitola

Snáhy o reformu školstva v českých krajinách a na Slovensku v revolučných rokoch 1848—1849 (J. Cach, J. Schubert)	177
1. Návrhy na reformu škôl v českom národnom hnutí (J. Cach)	177
2. Pokusy o reformu školstva v Uhorsku a v slovenskom národnom hnutí (J. Schubert)	185

X. kapitola

Utopickí socialisti a ich názory na výchovu a vzdelanie (J. Mátej)	189
1. Názory francúzskych utopistov na výchovu a vzdelanie	189
2. Robert Owen a jeho výchovný systém	191

XI. kapitola

Vznik marxizmu a jeho vplyv na rozvoj pedagogického myslenia (J. Mátej, T. Srogoň)	195
1. K. Marx a F. Engels o výchove a vzdelaní (J. Mátej)	195
2. Význam marxizmu pre rozvoj pedagogiky ako vedy (J. Mátej)	203
3. Otázky výchovy a vzdelávania v Parízskej komúne (T. Srogoň)	204

XII. kapitola

Školstvo a pedagogika v českých krajinách a na Slovensku v období kapitalizmu (50.—80. roky 19. storočia) (J. Cach, T. Srogoň)	208
1. Školstvo v českých krajinách v 50.—80. rokoch (J. Cach)	208
2. G. A. Lindner a význam jeho pedagogiky (J. Cach)	213
3. Školstvo na Slovensku v 50.—80. rokoch (T. Srogoň)	219
4. Slovenská pedagogika v 50.—80. rokoch (T. Srogoň)	223

Tretia časť

ŠKOLA A PEDAGOGIKA V OBDOBÍ IMPERIALIZMU	233
---	-----

XIII. kapitola

Školstvo a pedagogika v popredných kapitalistických krajinách koncom 19. a začiatkom 20. storočia (J. Schubert)	235
1. Školská politika buržoázie a pedagogika v etape prechodu k imperializmu	235
2. Buržoázne prúdy reformnej pedagogiky v období imperializmu	242

XIV. kapitola

Otázky výchovy a vzdelávania v revolučnom robotníckom hnutí (J. Cach)	256
1. Revolučné robotnícke hnutie a sociálnodemokratická strana v Nemecku koncom 19. a začiatkom 20. storočia a otázky výchovy a vzdelávania	256
2. Otázky výchovy a vzdelávania v robotníckom hnutí a v politike sociálnodemokratickej strany v českých krajinách a na Slovensku koncom 19. a začiatkom 20. storočia	259

3. Utváranie revolučnej marxistickej strany ruského proletariátu a jej politika v oblasti výchovy a vzdelávania pred rokom 1917	264
XV. kapitola	
Školstvo a pedagogika v českých krajinách a na Slovensku do konca prvej svetovej vojny	
(J. Cach, T. Srogoň)	266
1. Stav a úpravy jednotlivých stupňov školskej sústavy v českých krajinách (J. Cach)	267
2. Česká buržoázna pedagogika koncom 19. a začiatkom 20. storočia (J. Cach)	272
3. Školstvo a pedagogické myslenie na Slovensku koncom 19. a na začiatku 20. storočia (T. Srogoň)	277
XVI. kapitola	
Školstvo a pedagogika v buržoáznom Československu (1918—1939) (J. Cach)	284
1. Politika českej a slovenskej buržoázie v oblasti školstva	284
2. Školský systém a jeho čiastkové úpravy	288
3. Buržoázna pedagogika, jej smery a problémy	298
4. Marxistické názory na výchovu a vzdelávanie v podmienkach kapitalistickej spoločnosti v 30. rokoch	306
XVII. kapitola	
Školstvo a pedagogika v českých krajinách a na Slovensku v období druhej svetovej vojny a v boji proti fašizmu (1939—1945) (J. Cach, J. Mátej)	311
1. Školstvo a pedagogika v českých krajinách a na Slovensku v období fašistickej okupácie	311
2. Boj učiteľstva v českých krajinách a na Slovensku proti fašistickej ideológii a výchove	316
Štvrtá časť	
ŠKOLA A PEDAGOGIKA V OBDOBÍ BUDOVANIA SOCIALIZMU A POSTUPNÉHO PRECHODU KU KOMUNIZMU	
A POSTUPNÉHO PRECHODU KU KOMUNIZMU	321
XVIII. kapitola	
Vývoj sovietskeho školstva a pedagogiky od VOSR (1917—1945) (J. Mátej)	323
1. V. I. Lenin o výchove a vzdelávaní	323
2. VOSR a začiatky revolučnej prestavby školstva v prvých rokoch sovietskeho štátu (1917 až 1920)	325
3. Školstvo a pedagogika v období obnovy národného hospodárstva (1921—1925) a socialistickej industrializácie (1926—1929)	327
4. Školstvo a pedagogika v období boja za dovršenie výstavby socialistickej spoločnosti, jej upevnenie a ďalší rozvoj (1930—1940)	328
5. Školstvo a pedagogika v rokoch Veľkej vlasteneckej vojny (1941—1945)	333
XIX. kapitola	
Významní predstavitelia sovietskej pedagogiky (J. Mátej)	335

1. Pedagogické názory A. V. Lunačarského, P. P. Blonského, S. Ž. Šackého	335
2. Pedagogické názory M. I. Kalinina	338
3. Pedagogické názory N. K. Krupskej	340
4. Pedagogický systém A. S. Makarenka	346
XX. kapitola	
Školstvo a pedagogika v ZSSR v etape dovršenia socialistizmu a výstavby komunizmu (1946—1985) (T. Srogoň)	352
1. Vývoj sovietskeho školstva v prvých rokoch po Veľkej vlasteneckej vojne (1945—1950)	352
2. Sovietske školstvo v etape druhej a tretej povojnovej päťročnice (1951—1958)	355
3. Sovietske školstvo v etape postupného prechodu k komunizmu (1959—1965)	358
4. Sovietske školstvo v období budovania komunizmu (1966—1985)	362
5. Sovietska pedagogika v rokoch 1946—1985	368
XXI. kapitola	
Školstvo a pedagogika v ľudovodemokratickom a socialistickom Československu (J. Mátej)	375
1. Školstvo a jeho vývoj v ľudovodemokratickom Československu (1945—1948)	375
2. Rozvoj školstva v etape budovania sociálistickej spoločnosti (1948 až 1959)	378
3. Školský systém a jeho rozvoj v etape budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti (1960—1985)	382
4. Vývoj pedagogiky v Československu po roku 1945	390
5. Pedagogické názory Zdeňka Nejedlého	397
6. Pedagogické dielo Otokara Chlúpa	399
7. Pedagogické názory Ladislava Novomeského	404
XXII. kapitola	
Súčasný stav školstva a výchovy v ostatných socialistických štátoch (J. Cach)	408
1. Spoločné znaky rozvoja školstva	408
2. Súčasný stav školstva a pedagogiky v jednotlivých socialistických štátoch	409
XXIII. kapitola	
Súčasný stav školstva a výchovy v niektorých kapitalistických štátoch (J. Cach)	415
1. Spoločné črty školstva a buržoáznej školskej politiky	415
2. Organizácia školstva v niektorých kapitalistických štátoch	417
XXIV. kapitola	
Súčasný stav školstva a výchovy v niektorých rozvojových krajinách a štátoch Latinskej Ameriky (J. Cach)	422
1. Všeobecné črty rozvoja školstva	422
2. Štáty polnohospodárskeho a priemyselného charakteru	424
Menný register	427